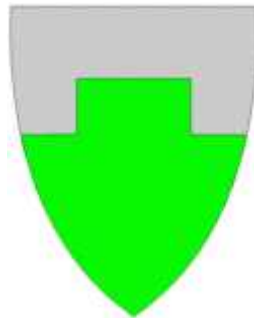

Eierskapsmelding

Hattfjelldal Kommune

2020

Kommunestyret den 04.11.2020.

Innhold

1. Innledning	3
2. Prinsipper for godt eierskap	3
3. Valg av selskapsform – styringsmuligheter	6
3.1. Aksjeselskaper (AS)	7
3.2. Samvirkeselskap/andelslag (BA)	7
3.3. Interkommunalt selskap (IKS)	8
3.4. Kommunalt foretak (KF)	8
3.5. Stiftelse	8
3.6. Interkommunalt samarbeid	9
3.7. Organisasjoner/foreninger	11
4. Oversikt over kommunalt eierskap i selskaper	11
4.1. Aksjeselskaper	11
4.2. Samvirkeselskap/andelslag (BA)	12
4.3. Interkommunale selskap (IKS)	12
4.4. Kommunale foretak (KF)	12
4.5. Stiftelse	12
4.6. Interkommunalt samarbeid kommuneloven §17	12
4.7. Organisasjoner/foreninger	13
5. Prinsipper og retningslinjer for Hattfjelldal Kommunes eierskap (eierskapspolitikken)	13
6. Vurdering av strategier for kommunens eierskap i selskapene	16

1. Innledning

Det har over en del år vært en jevn økning i antall selskaper i kommune-Norge. Når kommuner i økende grad benytter utskilling av virksomhet i selvstendige rettssubjekter og foretak innebærer det at den politiske styringslinjen endrer karakter. Den tradisjonelle forvaltningsstyringen erstattes av eierstyring.

Et aktivt eierskap er grunnleggende for en best mulig lokalpolitisk forvaltning av de samlede verdier og har direkte konsekvenser for selskapene, deres disponeringer og deres markedsposisjon. Samtidig vil et aktivt eierskap gi viktige signaleffekter overfor omverden og styrke kommunens omdømme.

Eierskapsmelding som minimum ha tre hovedpunkter(kommuneloven§26-1):

-) Politiske og juridiske styringsgrunnlag knyttet til de ulike selskaps- og samarbeidsformene
-) Oversikt over kommunens virksomhet som er lagt i selskaper og samarbeid med selskapene
-) Formålsdiskusjon og selskapsstrategi knyttet til de ulike selskapene

En eierskapsmelding vil bidra til å gi oversikt over kommunens samlede virksomhet. Det vil gi de folkevalgte en mulighet til å sette seg inn i de juridiske styringsmulighetene som ligger i de ulike selskapsformene. Det vil også bidra til økt åpenhet overfor omverden i forhold til den samlede kommunale virksomhet. Gjennom en eierskapsmelding kan kommunen dessuten gi mer overordnede styringssignaler til selskapsstyrene, f.eks politiske målsettinger knyttet til miljø, likestilling, etikk osv.

Et aktivt eierskap og eierstyring er noe kommunen må utvikle over tid gjennom prosesser som involverer politikerne og hvor erfaringene brukes til stadig å forbedre eierstyringen. Dette tilsier at kommunestyret jevnlig bør gjennomgå og eventuelt revidere eierskapsmeldingen.

2. Prinsipper for godt eierskap

Som en del av sitt verv i kommunestyret, får man også ansvaret for å forvalte kommunens interesser i ulike selskaper. Disse selskapene er i utgangspunktet enten eid av kommunen alene, sammen med andre offentlige eiere eller eid sammen med private interesser. Det betyr at man i mange tilfeller kan stå overfor andre eiere med klare ambisjoner for det enkelte selskap, det være seg konkrete målsettinger vedrørende avkastning, lokalisering, regional utvikling osv. Hvis ikke kommunen signaliserer en aktiv rolle med krav og forventninger, vil andre aktørers krav og forventninger bli lagt til grunn. Det er ikke sikkert at det vil skape en utvikling i tråd med kommunens interesser.

” Å eie er å ville”, skriver Sandens kommune i sin eierskapsmelding, og oppsummerer noe som bør være helt sentralt tema i utformingen og etableringen av et godt eierskap. Hovedspørsmålet er: Hva er det kommunale formålet med selskapet eller den kommunale eierandelen i selskapet? Hva er det man vil med sitt eierskap?

Det anbefales å skille mellom de krav kommunen stiller til hvordan eierskapet skal utøves (eierskapspolitikken), og de krav kommunen har overfor det enkelte selskap for å sikre at selskapet ivaretar de formål og målsettinger som eierne har satt (eierstrategien).

God folkevalgt styre defineres gjennom fire standarder:

- J PÅLITELIG STYRE preges av likebehandling, politisk redelighet og respekt for spilleregler
- J ANSVARLIG STYRE fremmer oversiktlig politikk og informerte innbyggere som grunnlag for deres kontroll med de folkevalgte
- J BORGERNÆRT STYRE stimulerer innbyggernes interesse for og engasjement i lokalpolitikken gjennom høringskanaler og muligheter for debatt og deltakelse.
- J EFFEKTIVT STYRE: Folkevalgte har god styring, og leverer resultater.

KS har utarbeidet 21 anbefalinger innenfor følgende emner om eierstyring, selskapsledelse og kontroll (utdypet i vedlagt KS-notat):

1. OBLIGATORISK OPPLÆRING AV OG INFORMASJON TIL FOLKEVALGTE

Det er eiers ansvar å sikre en selskapsform som er tilpasset selskapets formål, eierstyringsbehov, samfunnsansvar, hensynet til innsyn, markedsforhold og det aktuelle lovverket.

2. VURDERING OG VALG AV SELSKAPSFORM

Det er eiers ansvar å sikre en selskapsform som er tilpasset selskapets formål, eierstyringsbehov, samfunnsansvar, hensynet til innsyn, markedsforhold og det aktuelle lovverket.

3. FYSISK SKILLE MELLOM MONOPOL OG KONKURRANSEVIRKSOMHET

Selskaper som opererer i et marked i konkurranse med andre aktører i tillegg til monopolvirksomhet, bør som hovedregel skille ut den markedsrettede delen av virksomheten for å unngå rolleblanding og kryssubsidiering.

4. UTARBEIDELSE AV EIERSKAPSMELDINGER

Kommunestyrene bør hvert år fastsette overordnede prinsipper for sitt eierskap ved å utarbeide en eierskapsmelding for alle sine selskaper.

- 5. UTARBEIDELSE OG REVIDERING AV STYRINGSKAPET**
Kommunestyret skal utarbeide og bør jevnlig revidere styringsdokumentene og avtalene som regulerer styringen av selskapet.
- 6. EIERMØTER**
KS anbefaler at det jevnlig gjennomføres eiermøter for å bidra til god eierstyring og kommunikasjon med selskapet. Et eiermøte er et møte mellom representanter fra kommunen som eier, styret og daglig leder for selskapet.
- 7. EIERORGANETS SAMMENSETNING OG FUNKSJON**
Avhengig av selskapets formål, anbefales det som en hovedregel at kommunestyret oppnevner sentrale folkevalgte som selskapets eierrepresentanter i eierorganet. Eierstyring skal utøves innenfor rammen av kommunestyrets vedtak.
- 8. GJENNOMFØRING AV GENERALFORSAMLINGER OG REPRESENTANTSKAPSMØTER**
De formelle eiermøtene er generalforsamling eller representantskap. Det er styret som innkaller. Bestemmelser om innkallingsfrist bør tas inn i vedtektene, slik at det tas hensyn til kommunens behov for å ha tid til å behandle aktuelle saker.
- 9. SAMMENSETNINGEN AV STYRET**
Det er eiers ansvar å sørge for at styrets kompetanse samlet sett er tilpasset det enkelte selskaps virksomhet. Det anbefales at kommunen sikrer opplæring av styremedlemmene.
- 10. VALGKOMITE OG STYREUTNEVNELSER**
Ved valg av styrer til kommunalt eide selskaper bør det vedtektsfestes bruk av valgkomite.
- 11. KJØNNSMESSIG BALANSE I STYRENE**
Det anbefales at eierorganet uavhengig av organisasjonsform tilstreber balansert kjønnsrepresentasjon. Styremedlemmene behøver ikke være bosatt i kommunen.
- 12. RUTINER FOR Å SIKRE RIKTIG KOMPETANSE I SELSKAPSTYRENE**
Eier har ansvar for å sikre at styret har den nødvendige kompetansen for å nå selskapets mål. Eier bør også anbefale styret selv jevnlig å vurdere egen kompetanse ut fra eiernes formål med selskapet. Det er derfor anbefalt flere rutiner for å sikre nødvendig kompetanse.
- 13. STYRESAMMENSETNING I KONSERNMODELL**
Styremedlemmer i morselskap bør ikke sitte i styret til datterselskap. Konserndirektøren kan være representert i datterselskapenes styrer.
- 14. OPPNEVNELSE AV VARAREPRESENTANTER**
Der det utpekes varamedlemmer til styret bør ordningen med numeriske varamedlemmer benyttes for å sikre kontinuitet og kompetanse i styret.

15. HABILITETSVURDERINGER

Det anbefales at styrene etablerer faste rutiner for å håndtere mulige habilitetskonflikter. Ordfører og rådmann bør ikke sitte i styret i selskaper

16. GODTGJØRING AV STYREVERV

Kommunen bør i forbindelse med utarbeidelse av eierskapsmelding ha en prinsipiell diskusjon om godtgjøring av styreverv. Denne bør danne grunnlag for eierorganets fastsetting av styrehonorar.

17. REGISTRERING AV STYREVERV

Alle som påtar seg styreverv for kommunale selskaper bør registrere vervene på www.styrevervregisteret.no

18. ARBEIDSGIVERTILHØRIGHET I SELVSTENDIGE RETTSSUBJEKTER

Det anbefales at selskapene søker medlemskap i en arbeidsgiverorganisasjon. KS Bedrift vil være et naturlig valg for mange av disse selskapene.

19. UTARBEIDELSE AV ETISKE RETNINGSLINJER

Eier bør påse at selskapsstyrene utarbeider, og jevnlig reviderer, etiske retningslinjer for selskapsdriften.

20. SÆRLIG OM ADMINISTRASJONSSJEFENS ROLLE I KOMMUNALE FORETAK

Det anbefales at kommunestyrene ved opprettelse av kommunale foretak diskuterer administrasjonssjefens rolle og handlingsmuligheter overfor daglig leder.

21. UTØVELSE AV TILSYN OG KONTROLL

Kommunestyret har både et tilsyns og kontrollansvar for å sikre at kommunen når sine mål, at regelverket etterlevs og at etiske hensyn ivaretas. Kontrollen utføres blant annet gjennom regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll. Kontrollansvaret gjelder også når virksomheten er skilt ut i egne selskaper.

3. Valg av selskapsform – styringsmuligheter

Noen kommuner som har utarbeidet eierskapsmeldinger skiller mellom:

- Finansielt eierskap
- Politisk eierskap/samfunnsmessig eierskap

Hattfjelldal Kommune har i all hovedsak lagt til grunn politisk/samfunnsmessig eierskap i de selskapene vi er involvert i. Selskapene generer med noen få unntak i liten grad

økonomisk utbytte til kommunen. En utfordring kan være at det ved etableringen av selskaper kan synes å være hensiktsmessig med et politisk/samfunnsmessig eierskap og engasjement fra kommunens side, mens det over tid og etter den første etableringsfasen gjerne blir mindre tydelig at kommunalt eierskap er hensiktsmessig og hvor eierskapet dermed etter hvert i liten grad kan utøves aktivt eller med klart politisk formål. Dette bør en ta med i vurderingen når en skal ta stilling til potensielle nye eierskap.

Valg av eierskapsform har ofte sammenheng med hvilken type eierskap en definerer det konkrete selskap under. I det følgende er kort skissert ulike eierskapsformer.

3.1. Aksjeselskaper (AS)

Begrenset ansvar for deltakerne

Et aksjeselskap er et eget rettssubjekt og kan ha en eller flere eiere. Denne selskapsformen kan derfor være tjenlig dersom en ønsker å ha ulike grupper av eiere eller legge til rette for at flere, både fysiske og juridiske personer, skal være eiere. Et aksjeselskap skal ha en minste aksjekapital på kr. 30.000,-, og må til enhver tid ha forsvarlig egenkapital. Et særtrekk ved aksjeselskapsformen er at deltakerne ikke er ansvarlig for selskapets forpliktelser, med mindre dette er særskilt avtalt. På den annen side rår ikke eierne fritt over selskapets inntekter og formue. Ønsker aksjeeierne å trekke midler ut av selskapet, må dette skje etter nærmere regler i aksjeloven for utdeling av utbytte, nedsetting av aksjekapitalen eller oppløsning av selskapet. Eierforholdene i et aksjeselskap kan endres ved kjøp og salg av aksjer, eller ved forhøyelse av aksjekapitalen.

Eierskapet utøves gjennom generalforsamlingen

Gjennom generalforsamlingen kan eierne gjennom vedtekter, instruksjoner og andre generalforsamlingsvedtak fastsette rammer og gi nærmere regler for styret og daglig leders ledelse av selskapet. Det er generalforsamlingen som velger styret.

Styret samlet er øverste forvaltningsorgan, og daglig drift ivaretas av daglig leder

Selskapet ledes av et styre og en daglig leder. Styret har det overordnede ansvaret for forvaltningen av selskapet og for at det drives i samsvar med selskapets formål og innenfor rammen av lovgivningen og selskapets vedtekter og instruksjoner fastsatt av aksjonærene gjennom generalforsamlingen. Daglig leder står for den daglige ledelsen av selskapets virksomhet, og skal i denne forbindelsen følge retningslinjer og pålegg styret har gitt.

3.2. Samvirkeselskap/andelslag (BA)

Deltakernes ansvar for selskapet er begrenset til innskuddet i selskapet akkurat som i et aksjeselskap. Selskapsformen er ikke detaljregulert i noen spesiallov. Stifterne har en viss frihet i utformingen av vedtektene. Det er ingen krav til minimumskapital ved etableringen. Stifterne kan bestemme hvilken kapital som er nødvendig. Full regnskaps- og revisjonsplikt inntreffer først ved omsetning over 5 mill. kr.

Utbytte skal fordeles i forhold til deltakernes bruk av selskapet (ikke i forhold til kapitalinnskuddet som i et aksjeselskap). Ved avstemninger har hver deltaker en stemme (mens hver aksje her en stemme i et aksjeselskap).

3.3. Interkommunalt selskap (IKS)

Samarbeid mellom flere kommuner og/eller fylkeskommuner kan organiseres som interkommunalt selskap (IKS), jfr IKS-loven. Deltakere i IKS kan være kommuner, fylkeskommuner og andre IKS. Interkommunale selskaper er egne rettssubjekter som rettslig og økonomisk er skilt fra deltakerkommunene.

Hver av deltakerne har et ubegrenset ansvar for sin andel av selskapets samlede forpliktelser.

Selskapets øverste myndighet er representantskapet. Representantskapet er eiernes organ, og deltakerkommunenes eiermyndighet utøves av representantskapet. Deltakerkommunene kan gjennom representantskapet treffe vedtak som binder styret, og kan omgjøre vedtak som styret har truffet. Lovens bestemmelser medfører at deltakerkommunene har en større innflytelse over styringen av selskapet enn det aksjeloven gir deltakerne i et aksjeselskap.

3.4. Kommunalt foretak (KF)

Foretaket er en del av kommunen som rettssubjekt, og har ingen økonomisk selvstendighet.

Reglene om kommunale foretak tar særlig sikte på å gi et alternativ for mer selvstendig organisering av kommunale oppgaver. Organiseringen benyttes som regel når både forretningsmessige og samfunnsmessige hensyn skal ivaretas. Organiseringen er i hovedsak tatt i bruk i større kommuner. Eksempler kan være drift av vannverk, drift av kommunal bygningsmasse, vaktmestertjenester eller lignende. De enkelte tjenesteenheter i kommunen bestiller da tjenester av det kommunale foretaket etter behov.

Foretaket ledes av et styre og en daglig leder. Lederen har ikke rapporteringsplikt til rådmannen, og er ikke underlagt han/henne, men rådmannen har uttalelsesrett før saker behandles i styret eller eventuelt i kommunestyret.

Det kommunale budsjettet setter rammene for foretakets virksomhet, og styret er bundet av budsjettet.

3.5. Stiftelse

Etablering av stiftelser skal skje i medhold av Lov om stiftelser av 15.06.2001 nr. 59. En stiftelse kan være en alminnelig stiftelse eller en næringsstiftelse. En stiftelse er en formuesverdi som stifterne har avsatt for å fremme et nærmere fastsatt formål. Stiftelser anvendes ofte ved virksomhet av ikke-økonomisk karakter, spesielt med et sosialt eller kulturelt formål.

Kommuner kan alene eller sammen med andre opprette stiftelser. Stiftelser er egne rettssubjekter, men har ingen eiere ("stiftelsen eier seg selv"). Kommunen har derfor

ingen styringsrett over stiftelser, og kan ikke hente ut midler fra stiftelser. Eierne står ikke fritt til å løse opp stiftelsen, og det er ingen egnet organisasjonsform hvis kommunen ønsker å utøve eierstyring og opprette en økonomisk interesse i de verdier som er knyttet til virksomheten.

Stiftelsen ledes av et styre.

3.6. Interkommunalt samarbeid

Interkommunalt samarbeid etter kommunelovens § 17

Kommuner og fylkeskommuner kan utføre felles oppgaver gjennom et interkommunalt samarbeid.

Et interkommunalt samarbeid skal foregå gjennom et interkommunalt politisk råd, jfr kommunelovens kap.18, kommunalt oppgavefelleskap, jfr. kommunelovens kap.19 eller vertskommunesamarbeid, jfr kommunelovens kap.20.

Kommunalt samarbeid kan også skje gjennom felles interkommunalt selskap, i hht IKS-loven, aksjeselskap i hht aksjeloven eller samvirkeforetak, evt. en forening eller på en annen måte som det er rettslig adgang til.

Om samarbeidet omfattes av reglene om offentlige anskaffelser vurderes ut fra reglene om offentlige anskaffelser.

Interkommunalt politisk råd etter kommunelovens § 18

To eller flere kommuner eller fylkeskommuner kan sammen opprette et interkommunalt politisk råd (§18-1). Rådet kan behandle saker som går på tvers av kommune- eller fylkesgrensene. Kommunestyrene og fylkestingene vedtar selv å opprette et slikt råd. Et interkommunalt politisk råd kan ikke gis myndighet til å treffe enkeltvedtak. Rådet kan likevel gis myndighet til å treffe slike vedtak om interne forhold i samarbeidet og til å forvalte tilskuddsordninger.

Den enkelte deltakeren i et interkommunalt politisk råd har ubegrenset økonomisk ansvar for sin andel av rådets forpliktelser (§18-2). Til sammen skal andelene utgjøre rådets samlede forpliktelser.

Representantskapet er det øverste organet i et interkommunalt politisk råd (§18-3). Samtlige deltakere i rådet skal være representert med minst ett medlem i representantskapet. Hvert kommunestyre eller fylkesting velger selv sine medlemmer og minst like mange varamedlemmer. Også medlemmer av kommunerådet og fylkesrådet kan velges.

Når det opprettes et interkommunalt politisk råd, skal det inngås en skriftlig samarbeidsavtale mellom alle deltakerne i rådet (§18-4). De enkelte kommunestyrene og fylkestingene i alle deltakerkommunene skal selv vedta samarbeidsavtalen og avtaleendringer

Kommunalt oppgavefellesskap etter kommunelovens § 19

To eller flere kommuner eller fylkeskommuner kan sammen opprette et kommunalt oppgavefellesskap for å løse felles oppgaver (§19-1). Kommunestyrene og fylkestingene vedtar selv å opprette et oppgavefellesskap.

Et oppgavefellesskap kan ikke gis myndighet til å treffe enkeltvedtak. Oppgavefellesskapet kan likevel gis myndighet til å treffe denne typen vedtak om interne forhold i samarbeidet og til å forvalte tilskuddsordninger.

Den enkelte deltakeren i et kommunalt oppgavefellesskap har ubegrenset økonomisk ansvar for sin andel av oppgavefellesskapets forpliktelser (§19-2). Til sammen skal andelene utgjøre oppgavefellesskapets samlede forpliktelser.

Representantskapet er det øverste organet i et kommunalt oppgavefellesskap (§19-3). Samtlige deltakere skal være representert med minst ett medlem i representantskapet. Hvert kommunestyre eller fylkesting velger selv sine medlemmer og minst like mange varamedlemmer.

Når det opprettes et oppgavefellesskap, skal det inngås en skriftlig samarbeidsavtale mellom alle deltakerne i oppgavefellesskapet (§19-4). De enkelte kommunestyrene og fylkestingene i alle deltakerkommunene skal selv vedta samarbeidsavtalen og avtaleendringer.

Vertskommunesamarbeid etter kommunelovens § 20

Det er innført en generalbestemmelse i kommunelovens § 20-1 som gir en generell hjemmel for å legge lovpålagte oppgaver som kommunen har ansvaret for til et vertskommunesamarbeid. Dette vertskommunesamarbeidet har to varianter:

-) administrativt vertskommunesamarbeid (§ 20-2)
-) vertskommunesamarbeid med felles folkevalgt nemnd (§ 20-3)

Loven legger til grunn to varianter, avhengig om kommunen vurderer om samarbeidsområdet er av prinsipiell betydning eller ei. Der kommunen vurderer at et samarbeidsområde er av prinsipiell betydning, skal modellen med en felles folkevalgt nemnd benyttes (§ 20-3). Denne nemnda har da ansvar for at oppgavene blir løst innenfor rammene av delegeringen fra deltakerkommunene, regulert gjennom en avtale.

Et vertskommunesamarbeid vil ikke være et selvstendig rettssubjekt, men være forankret i en avtale som må vedtas av kommunestyret selv.

Annet interkommunalt samarbeid

Kommunen inngår i en rekke sammenhenger i ulike former for samarbeid med andre kommuner, uten at slikt samarbeid nødvendigvis er tydelig hjemlet i lovverket. Det kan eksempelvis være et politisk rettet samarbeid (regionalt eller på annet vis) eller det kan være rene samarbeidsavtaler med andre kommuner og eventuelt andre offentlige virksomheter hvor en har intensjoner om forbedret samarbeid/kompetanseutvikling eller

lignende. Slikt samarbeid kan også være rettet mot å løse konkrete oppgaver i fellesskap, med en kostnadsdeling mellom de berørte kommunene.

Slike mindre definerte samarbeid kan også innebære et medeierskap til konkrete verdier. Eierskapsmeldingen bør derfor gi oversikt over slikt samarbeid. En slik oversikt over samarbeidet vil gi økt åpenhet og muligheter for innsyn, samt at det vil kunne styrke kommunens styring i slikt samarbeid.

I tillegg til de interkommunale samarbeidsformene som er nevnt ovenfor, er det i dag på forsøksbasis også mulig for flere kommuner om å etablere samarbeid i form av en samkommune.

3.7. Organisasjoner/foreninger

Hattfjelldal Kommune er også medlem i foreninger/organisasjoner gjennom å betale medlemskap. Slike medlemskap er typisk ment å bidra til at kommunens interesser innenfor en rekke områder ivaretas best mulig.

4. Oversikt over kommunalt eierskap i selskaper

4.1. Aksjeselskaper

Selskap	Eierandel	Andel av aksjekapital (kr)	Merknader
Hattfjelldal Sevice- og Næringsbygg AS	1 600 aksjer 100 %	8.000.000,-	
Helgeland Kraft AS	7 392 aksjer 2,46 %	7.392.000,-	Konsern fra 2018. Kommunens aksjepost relatert til morselskapet.
Hattfjelldal Vekst AS	1 430 aksjer 92,857%	92.950,-	
Kystlab – Prebio AS	2 604 aksjer 0,317%	20.000,-	
Helgeland reiseliv AS	250 aksjer 2,792 %	50.000,-	
Vefsnlaks AS	14 aksjer 7 %	7.000,-	
Kommunekraft AS	1 aksje 0,312 %	1.000,-	
Sáгат-Sámiid Áviisa AS	5 aksjer 0,1 %	250,-	
Helgeland industrier AS	28 aksjer 3,47 %	28.000,-	
Galvano Tia AS	10 aksjer 0,11%	1.000,-	
HAG Vekst AS	35 aksjer 25,93 %	35.000,-	

4.2. Samvirkeselskap/andelslag (BA)

Selskap	Eierandel	Andel av kapital	Merknader
Biblioteksentralen AL	2 andeler a kr. 300,-	600,-	
Hotellveien Borettslag	1 andel	175.000,-	
Coop Hattfjelldal	2 andeler a kr. 300,-	600,-	
Revisjon Midt-Norge SA	0,54 %	15.000,-	

Annet:

KLP

Hattfjelldal Kommune er for øvrig både kunde (pensjon) og eiermedlem av KLP. Som medlem plikter kommunen å innbetale egenkapitalinnskudd, i den utstrekning det er nødvendig for å gi KLP tilfredsstillende soliditet. Egenkapitalinnskuddet kan bare tilbakebetales i forbindelse med flytting av kundeforholdet fra KLP. Ved utgangen av 2019 var Hattfjelldal Kommunes egenkapitalinnskudd kr. 7.165.401,-

4.3. Interkommunale selskap (IKS)

Selskap	Eierandel	Innskutt kapital	Merknader
SHMIL	Ca. 3,3 %	60.150,-	

4.4. Kommunale foretak (KF)

Ingen

4.5. Stiftelse

Selskap	Eierandel	Innskutt kapital	Merknader
Nord-norsk student og elevheim		8.000,-	
Samisk kultursenter		27.500,-	
Helgeland museum			Driftstilskudd
Nordland Nasjonalsenter			

4.6. Interkommunalt samarbeid kommuneloven §17

Samarbeidsområde	Organisering	Merknader
Vefsna Regionalpark	§ 17	
Studiesenteret RKK Vefsn	§ 17	
IKT-samarbeid flere kommuner	Annet	

Helgeland interkommunale utvalg for akutt forurensing	§ 17	
PPT for Vefsnregionen	§ 17	Endres senest 01.01.22.
Helgeland driftsassistanse	Annet	
Indre Helgeland regionråd (IHR)	§ 17	
Polarsirkelen Friluftsråd	§ 17	
Indre Helgeland Kontrollutvalgssekretariat	§ 17	
Helgeland krisesenter	Annet	
Veterinærvaktdistrikt H.dal og Grane	Annet	
Salten Brann IKS (110)	Annet	
Felles legevakt H.dal og Grane	Annet	
Brannsamarbeid H.dal og Hemnes (brannsjef)	Annet	
Villmarksnett	§17	

4.7. Organisasjoner/foreninger

Hattfjelldal Kommune er medlem av og betaler årlig kontingent til følgende:

Organisasjon/forening	Beskrivelse
KS	Kommunenes interesseorganisasjon
Landssammenslutningen av vasskraftkommuner (LVK)	
Utmarkskommunenes sammenslutning (USS)	
Norges Nasjonalparkkommuner	
Sagaveien og Midt Scandia	Dette er et samarbeid mellom kommuner, destinasjoner både i Norge og Sverige
Lokalsamfunnsforeningen	

5. Prinsipper og retningslinjer for Hattfjelldal Kommunes eierskap (eierskapspolitikken)

Dette kapittelet omhandler prinsipper og retningslinjer som Hattfjelldal Kommune skal legge til grunn for sitt eierskap i selskaper. Disse føringene skal bidra til å utvikle et helhetlig eierskap som ivaretar kommunens interesser og omdømme.

Prinsippene og retningslinjene tar blant annet utgangspunkt i anbefalingene fra KS, føringer for eierstyring i andre kommuner som har utarbeidet eierskapsmeldinger, og er ellers forsøkt tilpasset Hattfjelldal Kommunes behov.

- 1) Det skal være åpenhet om kommunens eierskap**
 - a) Mer offentlighet og tilrettelegging for innsyn skal være et prinsipp
 - b) Det skal være åpenhet om kommunens valg av styremedlemmer
 - c) Det skal være åpenhet om godtgjørelse til styret
 - d) Kommunens eierskapsmelding skal gjennomgås og eventuelt revideres hver kommunestyreperiode
 - e) Alle folkevalgte og ledere som påtar seg styreverv skal registrere vervene på www.styrevervregisteret.no

- 2) I selskaper hvor kommunen har et eierskap, skal selskapet være bevisst sitt samfunnsansvar, her under blant annet ta miljøhensyn, sosiale hensyn og utvise høy etisk standard i alle sammenhenger.**
 - a) Kommunen som eier skal medvirke til at selskapene utarbeider, og jevnlig reviderer systemer for miljøstyring og etiske retningslinjer for selskapsdriften og rapporterer i forhold til disse. Ansvaret for dette tilligger de valgte medlemmene til styre og generalforsamling.

- 3) Selskapets virksomhet skal tydeliggjøres i vedtektene/selskapsavtalen**
 - a) Innenfor rammen av vedtektene/selskapsavtalen bør selskapet ha klare mål og strategier for sin virksomhet
 - b) Formålsangivelsen i vedtekter/selskapsavtale bør revideres med jevne mellomrom for å se om det er behov for endringer.

- 4) Kommunen bør fremme sine eierinteresser gjennom virksomhetens overordnede organer som generalforsamling, representantskap, samkommunestyre, årsmøte osv.**
 - a) Normalt oppnevnes politisk ledelse som selskapets eierrepresentanter i selskapets overordnede eierorgan. I kommunalt heleide aksjeselskaper er formannskapet normalt generalforsamling.
 - b) Politisk vedtatte eierstrategier binder kommunens representanter i disse overordnede organene.

- 5) Kontrollutvalget skal på kommunestyrets vegne påse at det føres kontroll med kommunens eierinteresser i selskapet.**
 - a) Kontrollutvalget skal minst en gang pr. valgperiode utarbeide en plan for selskapskontroll som kommunestyret vedtar.
 - b) Kontrollutvalget skal avgi rapport til kommunestyret når planlagte selskapskontroller er gjennomført

- 6) Eierne skal likebehandles og gis tilfredsstillende informasjon fra selskapet.**
 - a) Selskapet skal gi dekkende informasjon i god tid om saker som er til behandling, saksdokumentene bør være utførlig nok til at eierne kan ta stilling til alle saker som behandles.

- b) I aksjeselskaper bør det vedtektsføres at innkalling og saksdokumenter til generalforsamlingen sendes minst fire uker før generalforsamlingen. Ellers følges aksjelovens bestemmelser om innkalling senest en uke før møtet skal holdes.
- c) For interkommunale selskaper bør innkallingsfrist tas inn i vedtektene, slik at det tas hensyn til kommunens behov for å ha tid til å behandle aktuelle saker.
- d) Mottatte sakspapirer til generalforsamlinger og representantskapsmøter refereres i møter i formannskap og eventuelt kommunestyre. Slik gis kommunens politiske organer mulighet til eventuelt å vedta føringer/instruksjoner for kommunens eierrepresentanter(er).
- e) Når generalforsamling og representantskap har behandlet regnskapet for selskapet, framlegges protokoll fra møtet som referatsak i kommunestyret. Slik gis kommunestyret en fortløpende informasjon om selskapets økonomiske utvikling, i tillegg til den informasjon som kommer i årlig revidering av eierskapsmeldingen. Kommunens valgte representanter til styrer/representantskap og generalforsamling, har ansvaret for at dokumenter, herunder protokoller sendes kommunen postmottak, slik at dokumentene kan refereres.

7) Styresammensetningen skal være kjennetegnet av komplementær kompetanse, egenskaper og kapasitet ut fra selskapets egenart.

- a) Styreverv i et aksjeselskap eller interkommunale selskap er et personlig verv hvor man ivaretar selskapets interesser på best mulig måte sammen med resten av styret ut fra selskapets formål og i tråd med styring fra eierorganet.
- b) Ved valg av styre til aksjeselskaper og interkommunale selskaper bør det så langt som mulig vedtektsføres bruk av valgkomite med mandat å sikre sammensetning av styre med komplementær kompetanse og i tråd med eiers formål med selskapet. I selskap med flere eierkommuner bør valgkomiteen sammensettes for å speile eierandel. Valgperioden kan vedtektsfestes men bør likevel være fleksibel i forhold til eiers behov for kompetanse. Valgkomiteens innstilling til eierorganet bør begrunnes.
- c) Eier står fritt til å endre styresammensetningen uavhengig av valgperioden.
- d) Styret skal fastsette instruksjoner for styret og den daglige ledelsen med særlig vekt på klar intern ansvars- og oppgavefordeling, samt jevnlig vurdere egen kompetanse og eventuelt gjennomføre kompetansehevende tiltak for styrets medlemmer etter behov.
- e) Der det utpekes vara til styret bør ordningen med numerisk vara benyttes for å sikre kontinuitet og kompetanse i styret. Første vara til styret kan inviteres som observatør til styremøtene for best mulig sikre kompetanse og kontinuitet.
- f) I tråd med forvaltningslovens § 6 skal ingen folkevalgte eller kommunalt ansatte håndtere saker i kommunen som gjelder selskap der de selv er styremedlem (inhabilitet). Dette gjelder så langt som mulig også der selskapene er fullt ut offentlig eide. Rådmannen bør ikke være styremedlem i selskaper der kommunen er eier, ettersom dette påvirker habiliteten for administrasjonens behandling av saker over samme selskap.
- g) Konsekvensene av mulig inhabilitet, blant annet ved behandling av budsjett, må vurderes særskilt før eventuelt andre ansatte eller folkevalgte velges til styremedlemmer. Selv om en folkevalgt ikke er inhabil etter bestemmelsene i § 6

første ledd bokstav e) til å delta ved behandlingen av budsjettet, kan det likevel være snakk om inhabilitet etter bestemmelsen i § 6 annet ledd, dersom det foreligger såkalte ”særegne forhold”. Inhabilitetsspørsmålet må derfor vurderes konkret i det enkelte tilfelle.

6. Vurdering av strategier for kommunens eierskap i selskapene

Når kommunestyret skal vedta strategier for eierskap, bør en prioritere å utvikle slike strategier for de eierskap hvor det kan ha størst betydning ut fra eierandel, størrelse, kompleksitet, økonomi, etc.

Noen av selskapene har større betydning og påvirkning på kommunens drift og eierskap enn andre. F.eks. vil disse selskapene ha slik karakter:

-) Hattfjelldal Service- og Næringsbygg AS
-) Hattfjelldal Vekst AS
-) Hag Vekst AS
-) Helgeland Kraft AS

I tillegg er det åpenbart at kommunens deltakelse i flere interkommunale samarbeid er av strategisk stor viktighet for kommunen, og bør derfor kontinuerlig vies stor oppmerksomhet i kommunestyret i forhold til videre drift og utvikling.

Det kan generelt trekkes opp fem områder som bør være gjenstand for en vurdering av selskaper:

- a) Har kommunen en tydelig eierstrategi?
- b) Stemmer eierstrategien med dagens formål?
- c) Har kommunens engasjement fortsatt gyldighet?
- d) Er selskapets drift i samsvar med selskapets formål?
- e) Hvordan er selskapets økonomiske stilling?

Å utvikle eierstrategier for selskapene forutsetter involvering av flere aktører i en prosess. Det nevnes spesielt folkevalgte, styreleder/styremedlemmer, daglige ledere, samt ordfører/rådmann som aktører bør involveres i et slikt arbeid.

Formannskapet er i KS-040/14 utpekt som kommunens faste eierskapsutvalg.

Formannskapet gjennomfører nødvendige prosesser for å utarbeide forslag til strategier for eierstyring.